

AKTUELNI PROBLEMI

Dr NEDELJKO RENDULIC

NARODNI DOHODAK I DRUŠTVENI PROIZVOD JUGOSLAVIJE U MEĐUNARODNOM PREGLEDU

Problemi međunarodnih usporedbi predstavljaju najsloženije pitanje kod utvrđivanja narodnog dohotka i društvenog proizvoda*.

Naime, kod međunarodnih usporedbi narodnog dohotka i društvenog proizvoda susrećemo se s problemom da kod utvrđivanja ovih ekonomskih kategorija postoje u teoretskom pogledu dvije osnovne koncepcije:

— marksistička, koja se temelji na Marxovoj teoriji reprodukcije i radnoj teoriji vrijednosti;

— druga, koja se temelji na postavkama buržoaske političke ekonomije, na tzv. »teoriji o faktorima proizvodnje« (rad, kapital i zemlja), po kojoj narodni dohodak predstavlja zbir dohodaka koje daju »faktori proizvodnje«, tj. ukupan zbir najamnina, profita, renta i kamata.

Po prvoj koncepciji obračunavaju narodni dohodak i društveni proizvod socijalističke zemlje, a po drugoj kapitalističke.

Prva koncepcija zasnovana je na Marxovu učenju da se narodni dohodak stvara samo u sferi materijalne proizvodnje i proizvodnih usluga. U onim djelatnostima koje nemaju karakter materijalne proizvodnje i proizvodnih usluga narodni se dohodak ne stvara, pa se u tim djelatnostima naravno, i ne treba obračunavati. To znači da se narodni dohodak stvara i da ga obračunavamo samo u onim privrednim djelatnostima koje imaju karakter materijalne proizvodnje i proizvodnih usluga: industrija, poljoprivreda, šumarstvo, građevinarstvo, itd... Nasuprot tome u neprivrednim djelatnostima, kao npr. u zdravstvu, prosvjeti, narodnoj obrani, administraciji itd., narodni se dohodak ne stvara, niti ga obračunavamo.

Međutim, i te neprivredne djelatnosti ostvaruju dohodak, ali ne narodni dohodak, nego dohodak ostvaren na bazi preraspodjele narodnog dohotka.

Drugu koncepciju zastupaju kapitalističke zemlje. One polaze od posve drugih teoretskih postavaka, koje se temelje na koncepcijama buržoaske političke ekonomije. Po tim koncepcijama narodni se dohodak stvara u svim aktivnostima ljudskog društva (privrednim i neprivrednim). To znači da se narodni

* Svi problemi u vezi s narodnim dohotkom odnose se i na društveni proizvod, budući da su to dvije vrlo bliske kategorije, koje se razlikuju samo za visinu amortizacije.

dohodak ne stvara samo u proizvodnji, nego i u neprivrednim djelatnostima, pa se čak i razne vrste dohotka od kapitala uloženog izvan proizvodnje (rente i kamate) smatraju narodnim dohotkom, te se kao takav obračunava i iskazuje.

To znači da kapitalističke zemlje uključuju u narodni dohodak ne samo novostvorenu vrijednost, nego i cjelokupnu preraspodjelu narodnog dohotka. Naravno da je tako iskazan narodni dohodak znatno veći od stvarno proizvedenog narodnog dohotka.

Zbog ovakvo različitih koncepcija proizlazi i različiti obuhvat narodnog dohotka. Dok socijalističke zemlje obračunavaju narodni dohodak samo u sferi materijalne proizvodnje i proizvodnih usluga, kapitalističke ga zemlje obračunavaju, osim u materijalnoj proizvodnji, i u neproizvodnim i neprivrednim djelatnostima*).

S tim u vezi nameće se pitanje da li je uopće moguće uspoređivati podatke o narodnom dohotku između kapitalističkih i socijalističkih zemalja. Uspoređivanje je moguće, ali samo pod uvjetom da je narodni dohodak u obje, odnosno u svim uspoređivanim zemljama, iskazan i obračunan po istoj metodologiji.

Da bi se omogućile razne međunarodne usporedbe, Statistički ured Organizacije ujedinjenih naroda preporučio je godine 1949. zemljama članicama te organizacije da za potrebe međunarodnih usporedbi obračunavaju narodni dohodak primjenom koncepcije »faktora proizvodnje«, koju inače upotrebljavaju kapitalističke zemlje.

U tu svrhu spomenuti Statistički ured OUN-a objavio je i niz metodoloških uputa, npr. *National Income Statistics 1938—1948*, New York, 1949, i *Methods of National Income Estimation*, New York, 1955. (*Statistika narodnog dohotka i Metode procjene narodnog dohotka*), budući da ni među kapitalističkim zemljama koje utvrđuju narodni dohodak na bazi prikazane koncepcije nije bilo posve jedinstvene metode obračuna. Zbog toga se za obračun narodnog dohotka po koncepciji faktora proizvodnje sve češće upotrebljava naziv »obračun po metodologiji Statističkog ureda OUN-a«.

Kod međunarodnih usporedbi narodnog dohotka (takoder i društvenog proizvoda) primjenom obračuna po metodologiji Statističkog ureda OUN-a treba paziti na sljedeće činjenice i probleme:

1. U suvremenim međunarodnim usporedbama narodnog dohotka kao osnovni pokazatelj služi narodni dohodak per capita izražen u dolarima SAD-a kao zajedničkoj valuti.

2. Kod toga se javlja problem pariteta valuta pojedinih zemalja, tj. kako konvertirati valute pojedinih zemalja u zajedničku valutu — američki dolar.

Tim problemom bavio se neposredno prije, a i nakon II. svjetskog rata poznati engleski ekonomist Colin Clark, a nešto poslije Gilbert Milton u okviru

* Statistički ured OUN-a u svojim obračunima narodnog dohotka kao izvora njegova stvaranja uzima uz sve privredne djelatnosti još i:

— sanitarne usluge,	— zdravstvo,
— banke i osiguravajuće zavode,	— djelatnosti vezane uz odmor i zabavu,
— promet nekretnina,	— domaće usluge (kućna poslua),
— prihode od vlasništva nad zgradama,	— razne uslužne djelatnosti (brijači, frizeri, praonice, itd.),
— državnu upravu i obranu,	— vjerske i humanitarne organizacije,
— pravnu službu,	itd.
— prosvjetu i kulturu,	

»Organizacije za evropsku ekonomsku suradnju« (OECE) u Parizu. Njihovi su radovi dokazali da je problem ustanovljivanja pariteta kupovne moći novca između pojedinih zemalja vrlo kompleksan. Rezultati njihova istraživanja pokazali su da su razlike između realnih kurseva valuta pojedinih zemalja i službenih kurseva mnogo oštrije nego što se pretpostavljalo. Službeni kursevi daju iskrivljene rezultate čak i onda kada je službeni kurs jednak slobodno formiranom tečaju na međunarodnom tržištu.

Konverzija valuta pojedinih zemalja u dolare ne može se dakle vršiti primjenom službenih kurseva, pa ni onda kada se radi o konvertibilnim valutama, nego na bazi kupovne moći pojedinih valuta.

Službeni kursevi ne mogu se primijeniti ne samo stoga što ne odražavaju realnu vrijednost kupovne moći pojedinih valuta na domaćem tržištu, nego ni zbog učestalih devalvacija. Uzmimo primjer naše zemlje:

Od god. 1961. do 30. lipnja 1965. službeni kurs bio je 750 dinara za dolar SAD-a, zatim je kratko vrijeme u mjesecu srpnju god. 1965. iznosio 1.000 dinara za dolar. Privrednom reformom potkraj srpnja god. 1965. izvršena je devalvacija dinara i njegova denominalizacija (100 starih dinara = 1 novi dinar), tako da je kurs dolara iznosio 12,5 novih dinara za dolar.

U god. 1971. dva puta je izvršena devalvacija dinara, potkraj siječnja (24 siječnja) na 15,00 din, a 21. prosinca na 17,00 dinara za američki dolar.

Kada bismo primijenili ove službene kurseve u želji da narodni dohodak Jugoslavije izražen u dinarima konvertiramo u dolare, tada bismo dobili posve obrnutu sliku kretanja narodnog dohotka u Jugoslaviji.

Dok je u našoj zemlji veličina narodnog dohotka svake godine rasla, što se vidi iz ranije iznesenih podataka o kretanju realnog narodnog dohotka, primjenom službenih kurseva veličina narodnog dohotka izražena u dolarima padala bi prigodom svake devalvacije.

3. Da bi se mogla izvršiti konverzija valuta pojedinih zemalja u dolare, potrebno je utvrditi realan kurs između pojedinih valuta i dolara, i to na bazi domaće kupovne moći valuta pojedinih zemalja.

Utvrđivanje ovog kursa vrši se na slijedeći način:

»Za utvrđivanje realnog kursa na bazi domaće kupovne snage nacionalnih valuta pojedinih zemalja potrebno je početi od pariteta između cijena pojedinih proizvoda i usluga od kojih je sastavljen društveni proizvod tih zemalja. Za svaki proizvod i uslugu treba ustanoviti odnos konverzije, dakle kurs koji rezultira iz odnosa cijena tih proizvoda, odnosno usluga, u promatranim zemljama. Za svaki proizvod i uslugu dobivamo stoga posebni odnos konverzije, odnosno kurs u smislu pariteta domaće kupovne snage novca. Ako kurseve za pojedina dobra i usluge sjedinimo u jedan skupni kurs — s tim da pojedinom kursu pripišemo važnost u proporciji s vrijednošću dobara i usluga na koje se taj kurs odnosi, prema skupnoj vrijednosti društvenog proizvoda — dolazimo do tzv. realnog kursa konverzije za skupnost društvenog proizvoda ili narodnog dohotka, odnosno do skupnog pariteta unutrašnje kupovne snage novca između promatranih zemalja.«*

* Ivo Vinski: *Uvod u analizu nacionalnog dohotka i bogatstva*, Naprijed, Zagreb, 1967, str. 76.

Primjena ovakve metode kod međunarodnih usporedbi narodnog dohotka, odnosno društvenog proizvoda na bazi konverzije valuta pojedinih zemalja po domaćoj kupovnoj moći, iziskuje mnogo sredstava, kadrova i vremena. Zbog toga se »... u 1960-tim godinama više ne izvode ni u ekonomski razvijenim zemljama zapada.«*

Kako se unatoč tomu javljaju potrebe za međunarodnim usporedbama društvenog proizvoda i narodnog dohotka, »... pojedini autori ili institucije sa više ili manje uspjeha nastoje da riješe taj problem primjenom skraćenih postupaka ustanovljavanja realnog pariteta na bazi domaće kupovne snage nacionalnih valuta promatranih zemalja. Rezultati dobiveni raznim skraćenim postupcima ustanovljavanja realnog kursa na bazi domaće kupovne snage nacionalnih valuta sigurno nemaju onu točnost koju imaju rezultati dobiveni minucioznim ali i dugotrajnim postupcima proračuna prema metodi Gilberta i Kravisa. Rezultati međunarodnih usporedba dobiveni skraćenim postupcima mogu se smatrati samo više ili manje grubim aproksimacijama.«*

4. U pogledu međunarodnih usporedbi društvenog proizvoda i narodnog dohotka treba napomenuti da se nazivi naših agregatnih makro-ekonomskih pokazatelja ne poklapaju s nazivima odgovarajućih pokazatelja u kapitalističkim zemljama.

Naime, buržoaska ekonomska teorija uopće ne upotrebljava kategoriju društveni bruto proizvod, ali zato upotrebljava tri druga pokazatelja:

- bruto nacionalni proizvod (Gross National Product — GNP);
- neto nacionalni proizvod (Net National Product — NNP);
- nacionalni dohodak (National Income — NI).

Da bismo kod međunarodnih usporedbi mogli uspoređivati istovrsne pokazatelje, potrebno je upoznati što koja od navedenih kategorija predstavlja i kojem našem pokazatelju odgovara.

Medusobni odnosi ovih kategorija mogu se vidjeti iz konkretnog primjera obračuna nacionalnog dohotka SAD za pojedine godine:

	u milijardama dolara SAD-a				
	1929.	1939.	1945.	1955.	1965.
— <i>Bruto nacionalni proizvod</i>	103,1	90,5	212,0	398,0	681,2
— <i>Manje: Utrošeni kapital (amortizacioni otpisi)</i>	7,9	7,3	11,3	31,5	59,6
— <i>Jednako: Neto nacionalni proizvod</i>	95,2	83,2	200,7	366,5	621,6
— <i>Manje: Posredni porezi u privredi</i>	7,0	9,4	15,5	32,1	62,7
— <i>Transferna plaćanja poduzeća</i>	0,6	0,5	0,5	1,2	2,6
— <i>Statistička neslaganja</i>	0,7	1,3	4,0	2,1	—1,6
— <i>Plus: Subvencije manje tekuće opće rezerve državnih poduzeća</i>	—0,1	0,5	0,8	—0,1	1,0
— <i>Jednako: Nacionalni dohodak</i>	86,8	72,6	181,5	331,0	559,0

Izvor podataka: Paul A. Samuelson: *Konomija*, Savremena administracija, Beograd 1969. str. 219.

* Ivo Vinski: *Društveni proizvod Jugoslavije i zemalja Zapada 1968—1985*, Ekonomski institut, Zagreb, 1970, str. 1.

* Ivo Vinski: *Društveni proizvod Jugoslavije i zemalja Zapada 1968—1985*, Ekonomski institut, Zagreb, 1970, str. 2.

Obrazlažući pojam pojedinih od navedenih kategorija, Paul Samuelson^o piše da »...neto nacionalni proizvod ili nacionalni dohodak procijenjen po tržišnim cijenama, kako ga tehnički nazivaju, može se definirati kao ukupna novčana vrijednost toka finalnih proizvoda zajednice.«^{o*}

S gledišta primanja ili dohodaka Samuelson definira neto nacionalni proizvod »...kao ukupan zbir primanja činilaca proizvodnje (najamnine, kamate, rente i dospjeli profiti) koja predstavlja troškove proizvodnje finalnih dobara toga društva.«^{o*}

Dakle, po navedenoj definiciji neto nacionalnog proizvoda s gledišta primanja ili dohodaka ova bi se kategorija mogla prikazati po terminologiji marksističke ekonomske teorije kao:

$v + m$. Dakle, odgovara našem pojmu narodnog dohotka.

Budući da je bruto nacionalni proizvod veći od neto nacionalnog proizvoda samo za iznos amortizacije, slijedi da bruto nacionalni proizvod odgovara našem društvenom proizvodu.

Za bruto nacionalni proizvod Samuelson daje slijedeću definiciju: »Bruto nacionalni proizvod se definira kao zbir finalnih proizvoda, kao što su potrošna dobra i bruto investicije (što su povećanja zaliha roba i materijala plus bruto izvori, odnosno proizvodnja zgrada i opreme)«.°

Nacionalni je dohodak u stvari neto nacionalni proizvod umanjen za:

— posredne poreze u privredi (porez na benzin, prodaje i drugi porezi izvan onih na dohodak);

— transferna plaćanja (plaćanja u cilju pomoći drugima bez obzira iz kojih se izvora ta pomoć financira);

— tekuće opće rezerve državnih poduzeća, s tim da se dobiveni rezultat povećava za iznose subvencija i korigira plus ili minus za statistička neslaganja (razlike).

Tako obračunan nacionalni dohodak ne odgovara ni jednoj od naših postojećih ekonomskih kategorija.

Na osnovi iznesenog može se zaključiti da se u međunarodnim usporedbama naše zemlje mogu uspoređivati samo podaci o:

društvenom proizvodu s bruto nacionalnim proizvodom i narodnom dohotku s neto nacionalnim proizvodom, sve iskazano per capita.

Naravno, sve to pod uvjetom da je naš društveni proizvod ili narodni dohodak obračunan po metodologiji Statističkog ureda OUN-a.

Usporedba s nacionalnim dohotkom (National Income) ne može se provoditi jer mi nemamo odgovarajućeg pokazatelja.

U usporedbi ne možemo koristiti ni naš društveni bruto proizvod, jer buržoaska ekonomska teorija nema tog pokazatelja.

^o Paul A. Samuelson je profesor na Massachusetts Institute of Technology u SAD. Autor je brojnih radova, a njegov u svijetu poznat i vrlo opsežan udžbenik *Economics: An Introductory Analysis (Ekonomika: Uvodna analiza)* preveden je i objavljen u mnogim zemljama. Sedmo izdanje tog udžbenika prevedeno je u našoj zemlji i objavljeno god. 1969. u izdanju »Savremene administracije« iz Beograda pod naslovom *Ekonomija uvodna analiza*.

^{o*} Djelo navedeno u prethodnoj fusnoti, str. 198.

^o Ibid., str. 205.

Osobito treba paziti da se ne vrše usporedbe kakve se kod nas mogu ne tako rijetko naći: npr. mi za školstvo, ili neku drugu neprivrednu djelatnost, izdvajamo toliko % narodnog dohotka, a SAD (ili neka druga država s istim obračunom narodnog dohotka kao SAD, tj. po metodologiji Statističkog ureda OUN-a) izdvaja toliko i toliko % narodnog dohotka.

U takvom su primjeru dobiveni zaključci posve pogrešni, jer mi dajemo za tu djelatnost npr. 5% od narodnog dohotka obračunanog samo u sferi materijalne proizvodnje i proizvodnih usluga, a druga uspoređivana zemlja obračunava narodni dohodak mnogo šire, kako je to već prije prikazano.

Uz to se postavlja i pitanje od kojega je od navedena tri pokazatelja uzet navedeni postotak. Vrlo se lako može dogoditi da je uzet od pokazatelja koji ne odgovara našem narodnom dohotku, npr. od nacionalnog dohotka (National Income).

5. Na bazi naprijed iznesenih teoretskih postavaka i postupaka izvršene su u svijetu brojne procjene i međunarodne komparacije veličine društvenog proizvoda i narodnog dohotka per capita.

Vršene su takve procjene i u našoj zemlji, a najvažniji radovi s tog područja potječu od dra Ive Vinskog, naučnog savjetnika Ekonomskog instituta iz Zagreba.

Kako je već prije navedeno, već oko 1960-tih godina više se ne primjenjuju kompletne metode ustanovljivanja realnog kursa na bazi domaće kupovne moći valuta pojedinih zemalja (metoda Gilberta i Kravisa), nego se u praksi primjenjuju skraćeni postupci za ustanovljivanje navedenog realnog kursa.

Baš zbog tih skraćenih postupaka i rezultati dobiveni procjenom često se međusobno znatno razlikuju.

Po procjeni dra Vinskog veličina narodnog dohotka po stanovniku u našoj zemlji, obračunana po metodologiji Statističkog ureda OUN-a, a izražena u dolarima SAD-a po kupovnoj moći iz god. 1963., iznosila je:

God.	dolara	indeks
1910.	160	100
1929.	210	131
1939.	318	196
1947.	197	123
1953.	250	156
1963.	510	319

Izvor: podataka: Ivo Vinski: *Uvod u analizu nacionalnog dohotka i bogatstva*, Naprijed, Zagreb, 1967, str. 66.

Sve do god. 1953. Jugoslavija je spadala u grupu nerazvijenih zemalja. Naime, po procjenama Statističkog ureda OUN-a narodni dohodak od 200 dolara per capita po kupovnoj moći god. 1949. smatrao se granicom nerazvijenosti. Uzevši u obzir pad kupovne moći dolara u razdoblju 1949.—1953. proizlazi da bi ta granica mogla biti oko 250 dolara per capita na bazi kupovne moći dolara iz godine 1963.

Što se tiče veličine narodnog dohotka per capita za god. 1963., ona je vjerojatno nešto precijenjena.

U procjenama iz inozemnih izvora naš narodni dohodak per capita je niže ocijenjen. Tako npr. po »međunarodnim ocjenama (OECD) za Jugoslaviju se u 1968. god. (računato po cijenama 1968. godine) društveni proizvod per capita (društveni proizvod po metodologiji OUN-a) ocjenjuje sa 520 dolara, čemu bi za SR Hrvatsku za 1968. god. odgovarao nivo od 650. dolara. Ova procjena približnije određuje nivo razvijenosti Jugoslavije u međunarodnim mjerilima, jer se poklapa s drugim indikatorima razvijenosti.«^o

I po »publikacijama Međunarodne banke za obnovu i razvoj («Atlas stanovništva, proizvodnje po stanovniku i stope privrednog rasta») narodni dohodak po stanovniku u 1970. godini izražen u USA dolarima iznosi: SR Njemačka 2190, Italija 1400, Francuska 2460, Španjolska 820, Poljska 940, Jugoslavija 580, Mađarska 1100, Grčka 840 i Austrija 1470.«^o

Iz ovih se podataka vidi da postoje znatne razlike u procjenama visine narodnog dohotka per capita između domaćih i stranih autora. Vjerojatno je da su strani autori, ne poznavajući dovoljno privredna kretanja u našoj zemlji, podcijenili realnu kupovnu moć dinara, kao što je ona kod domaćih autora vjerojatno nešto precijenjena. Uz stanovite korekture na niže podaci domaćih autora daleko su realniji.

Kao najnoviji službeni podatak navodi se da je Jugoslavija dostigla »... razinu narodnog dohotka od oko 750 dolara po stanovniku (računano po unutrašnjoj kupovnoj snazi nacionalne valute).«^o

U novije vrijeme napušta se kod međunarodnih usporedbi kao pokazatelj narodni dohodak per capita i sve se više koristi društveni proizvod, iz razloga koji su već navedeni kod objašnjenja pojma narodnog dohotka.

Od novijih procjena visine društvenog proizvoda per capita treba spomenuti procjenu dra. Vinskog za Jugoslaviju i nekoliko razvijenih zemalja zapadne Evrope, te za SAD-e, izraženu na bazi pariteta unutrašnje kupovne moći iz god. 1968. Po toj procjeni visina društvenog proizvoda per capita iznosila je god. 1968.:

	dolara	indeks
Jugoslavija	796	100
Italija	1.430	185
Nizozemska	1.871	235
Engleska	2.175	273
Francuska	7.238	281
Zapadna Njemačka	2.406	302
SAD	4.296	540

Izvor podataka: Ivo Vinski: *Društveni proizvod Jugoslavije i zemalja Zapada 1968—1985*, Ekonomski institut, Zagreb, 1970, str. 16.

^o *Nacrt Društvenog plana razvoja SR Hrvatske za razdoblje od 1971—1975. godine*, Republički Zavod za planiranje, Zagreb, 1971, II. dio, str. 10.

^{oo} *Društveni plan razvoja SR Hrvatske za razdoblje od 1971. do 1975. godine*, »Narodne novine«, br. 16/72, str. 194.

^{ooo} *Društveni plan Jugoslavije za razdoblje od 1971. do 1975. godine*, »Službeni list SFRJ«, br. 35/72, str. 690.

Ova je procjena poslužila kao baza za postavljanje sadašnjeg petgodišnjeg plana, u kojem se do 1975. predviđa slijedeći porast društvenog proizvoda per capita (na bazi pariteta unutrašnje kupovne moći iz godine 1968.):

	— u dolarima iz godine 1968.		
	god. 1968.	god. 1970.	god. 1975.
Jugoslavija	796	916	1241
Hrvatska	982	1183	1634

Izvor podataka: *Društveni plan razvoja SR Hrvatske za razdoblje od 1971. do 1975. godine*, »Narodne novine«, br. 16/72, str. 194.

Na kraju, u pogledu međunarodnih usporedbi društvenog proizvoda da per capita treba napomenuti da se u Jugoslaviji zbog bržih stopa porasta realnog društvenog proizvoda nego u nizu razvijenih zemalja, relativne razlike u visini društvenog proizvoda per capita smanjuju, kako to pokazuju podaci slijedeće tabele:

Društveni proizvod po stanovniku

	— u dolarima i cijenama godine 1970.		
	1960.	Relativni odnos 1965.	1970.
Jugoslavija	100	100	100
Južna Evropa	85	84	82
Istočna Evropa	151	144	148
Zapadna Evropa	329	300	274
Zapadna s južnom			
Evropom	273	251	228
SAD	664	579	498

Izvor podataka: *Društveni plan Jugoslavije za razdoblje od 1971. do 1975. godine*, »Službeni list«, br. 35/72, str. 689.

Iz svih ovih podataka vidi se da je Jugoslavija još godine 1953. spadala u nerazvijene zemlje, a danas se već ubraja u srednje razvijene zemlje Evrope.

Možemo očekivati da će se taj rast, kao i uopće cjelokupni privredni razvoj, i dalje nastaviti, što je uostalom i predviđeno postavkama perspektivnog plana 1971.—1975., pa možemo očekivati da će Jugoslavija do godine 1975. postići, pa i premašiti iznos od 1241 dolar, a SR Hrvatska 1634 dolara društvenog proizvoda po stanovniku, iskazano po paritetu unutrašnje kupovne moći iz godine 1968., a obračunan po metodologiji Statističkog ureda OUN-a.

Tako će Jugoslavija ostvariti cca 200 dolara niži, a SR Hrvatska cca isto toliko viši društveni proizvod per capita od društvenog proizvoda koji su godine 1968. ostvarivale po stanovniku Italija ili Austrija.

INTERNATIONAL SURVEY OF NATIONAL INCOME AND SOCIAL
PRODUCT OF YUGOSLAVIA

(Summary)

The most complex problems accompanying the process of establishing (calculating) National Income and Social Product are those concerning international comparisons, because in establishing of above mentioned economic categories there exist, theoretically speaking, two basic conceptions, first being:

— Marxian one, based on Marx's theory of reproduction and labour theory of value.,

— the second, based on views of bourgeois political economy, on so called »theory about the factors of production« (labour, capital, soil), according to which, National Income presents the sum of incomes arising from »the factors of production«, namely, the total sum of rents, profits and interests.

National Income and Social Product of the socialist country are calculated according to the former conception, while those of the capitalist country according to the latter one.

Each of these conceptions has different extent of National Income and Social Product, and this results in the fact that above mentioned economic categories, calculated according to the different conceptions, can not be mutually compared.

In order to make various international comparisons possible, Statistical Office of OUN (in 1949) suggested to the countries, members of the organization, to calculate National Income according to the conception »the factors of production«, otherwise used by capitalist countries.

Numerous problems arise in connection with this, in the first place the problem of converting the currencies of various countries into a single (common) currency, namely, Usa dollar.

For this purpose the Gilbert and Cravis method is mostly used. Furthermore, it often is the case in international comparisons that terminology of our (socialist) aggregate makro-economic indicators does not agree with the corresponding indicators of capitalist countries.

Namely, economic theory in capitalist countries does not use at all category: Social Gross Product., on the other hand, it uses other three indicators, these being:

Gross National Product (GNP)

Net National Product (NNP)

National Income (NI)

In order to compare corresponding indicators in international comparisons, it is necessary to know what does each of above mentioned categories denote, and which our indicator it corresponds to.

Thus, we can compare our Social Product to Gross National Product (GNP), and our National Income to Net National Product (NNP) passed in per capita., and all these in the case that our Social Product or National Income are calculated according to the methodology of Statistical Office of OUN.

The comparison to National Income (NI) is impossible, because we do not have the corresponding indicator. Our National Income, as we had already seen, corresponds to Net National Product (NNP). When we speak about international comparisons of Yugoslav National Income and Social Product, we can say that numerous calculations, according to the methods of Statistical Office of OUN, were undertaken.

The most prominent studied done in this field in Yugoslavia, are those of Dr. Vinski, Scientific Adviser of the Institute of Economy in Zagreb. According to these calculations the per capita National Income given in USA dollars amounted to Ca.

500 dollars in 1963, while in the course of last few years it amounts to Ca. 800 dollars.

According to the calculations from abroad, the per capita National Income of Yugoslavia is a bit lower.

The most significant fact to be mentioned here is, that along-side the faster growth rates of real Social Product and National Income of Yugoslavia, compared with number of developed countries, the relative differences in the height of the per capita Social Product and National Income are decreasing.

Translated by Majda Tafra